עין משפט
נר מצוה

מד א ב ג מיי' וסמג
שם טוש"ע א"ח שם:

מה ד ה מיי' שם הלכה
כ וסמג שם טוש"ע
א"ח סי' שסג סעיף כג:

מו ו מיי' פ"כ מהלכות
שאר אבות הטומאות
הלכה ג :

מז ז מיי' פי"ז מהלכות
שבת הלכה יח וסמג
שם טוש"ע א"ח סי'
שסד סעיף ד :

נושא:
המשך סוגיית
מבוי שכלה
לרחבה

מבנה
רבה/ רב משרשיא
"לא אמרן אלא..."

תת נושא:
הבדל בין
רחבה דיחיד
לרחבה דרבים

מבנה
רבי/ רבנן

* סימון זה
מקשר גמרא זו
עם מבוי עקום
לעיל ו:

מבנה
(מילוק)
קושיות
תשובות

מסורת
הש"ס

ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דבין עירבו ובין שלא עירבו פליגי . דאפילו בעירבו אסר רב וטעמא משום מפולש ודוקא נפרצה [חצר] כנגדו קאמר הא לאו הכי לא מיתסר מבוי משום בני חצר, והא דרב יהודה דשמואל היא ושרי בעירבו כגון רחבה דלא בעיא עירוב ואע"ג דנפרצה רחבה כנגדו, ואסר בלא עירבו גבי חצר אפילו לא נפרצה, מדנקט רחבה ולא נקט חצר: **בעירבו.** דאיסורא משום פירצה שכנגדו היא : **במאי פליגי** . מאי טעמא דרב דחשיב ליה מפולש ומאי טעמא דשמואל דלא קרי ליה מפולש : **בשלא עירבו** . כי לא נפרצה מאי טעמא דשמואל

ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא בין שעירבו, ובין שלא עירבו פליגי, בעירבו במאי פליגי בשלא עירבו במאי פליגי? בשלא עירבו פליגי בנראה מבחוץ ושוה מבפנים בעירבו קמיפלגי בדרב יוסף דאמר רב יוסף לא שנו אלא שכלה לאמצע רחבה אבל כלה לצידי רחבה אסור, אמר רבה הא דאמרת לאמצע רחבה מותר לא אמרן אלא זה שלא כנגד זה אבל זה כנגד זה אסור, אמר רב משרשיא הא דאמרת זה שלא כנגד זה מותר לא אמרן אלא ברחבה דרבים אבל רחבה דיחיד זימנין דמימלך עלה ובני לה בתים והו"ל כמבוי שכלה לה לצידי רחבה ואסור, ומנא תימרא דשני לן בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד? דאמר רבין בר רב אדא אמר רבי יצחק מעשה במבוי אחד שצידו אחד כלה לים וצידו אחד כלה לאשפה ובא מעשה לפני רבי ולא אמר בה לא היתר ולא איסור: איסור לא אמר בה דהא קיימי מחיצות היתר לא אמר בה חיישינן שמא תינטל אשפה ויעלה הים שרטון, ומי חיישינן שמא תינטל אשפה *והתנן אשפה ברשות הרבים גבוה י' טפחים חלון שעל גבה זורקין לה בשבת אלמא שני בין אשפה דרבים לאשפה דיחיד הכא נמי שני בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד, ורבנן מאי? אמר רב יוסף בר אבדימי תנא וחכמים אוסרין אמר רב נחמן הלכה כדברי חכמים איכא דאמרי אמר רב יוסף בר אבדימי תנא וחכמים מתירין אמר רב נחמן אין הלכה כדברי חכמים, מרימר פסיק לה לסורא באוזלי *אמר חיישינן שמא יעלה הים שרטון. ההוא מבוי עקום דהוה בסורא כרוך בודיא אותיבו ביה בעקמומיתיה, אמר רב חסדא הא לא כרב ולא כשמואל: לרב דאמר תורתו כמפולש - צורת הפתח בעי, לשמואל דאמר תורתו כסתום הני מילי לחי מעליא אבל האי כיון דנשיב ביה זיקא ושדי ליה לא כלום הוא, ואי נעיץ ביה סיכתא וחבריה חבריה:

גופא אמר רב ירמיה בר אבא אמר רב מבוי שנפרץ במלואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו: חצר מותרת ומבוי אסור, אמר ליה רבה בר עולא לרב ביבי בר אביי רבי לא משנתנו היא זו *חצר קטנה שנפרצה לגדולה גדולה מותרת וקטנה אסורה מפני שהיא כפתחה של גדולה! אמר ליה אי מהתם הוה אמינא *הני מילי היכא דלא קא דרסי בה רבים אבל היכא דקא דרסי בה רבים אימא אפילו חצר נמי, והא נמי תנינא *חצר שהרבים נכנסין לה בזו ויוצאין לה בזו רה"ר לטומאה ורה"י לשבת אי מהתם הוה אמינא הני מילי זה שלא כנגד זה אבל

דאמר בני חצר אסרי ומאי טעמא דרב דאמר לא אסרי : **בנראה מבחוץ ושוה מבפנים.** דפליגי ביה אמוראי לקמן בפירקין (ד' ט:) איכא למאן דאמר נדון כנראה משני צדדין ואיכא למאן דאמר אינו נידון, והכא נמי הנך גיפופי דאית לחצר העודפים על רוחב פירצת המבוי נראין מבחוץ לאותן העומדים בחצר ולא מיחזי כותל פרוץ במלואו, ויותר מעשר נמי לא הוי, הלכך אע"ג דשוה מבפנים שהעומדין במבוי אין רואין אותו ונראה להם כותל פרוץ במלואו אפילו הכי לרב מהני הני גיפופי לשוויה פתחא לגבי מבוי כי היכי דמשוו ליה פתחא לגבי חצר והא דתנן "קטנה אסורה" מוקים ליה רב בנכנסין כותלי קטנה לגדולה דליכא נראה מבחוץ והויא פרוצה במלואה, אבל הכא פיתחא הוא אף למבוי ולא אסרי בני חצר למבוי ואע"ג דשאר חצירות הפתוחות למבוי בפתח הגון ודאי אוסרות עליו, זו הואיל ואינה רגילה בו שהרי סתום היה מתחלה אינה אוסרת עליו כדאמר בפ' מי שהוציאוהו (לקמן ד' מט.) "שאינה רגילה בו מותר ושמואל סבר אין נידון משום שיור למבוי ופירצה היא ודיורי חצר אוסרין עליו אם לא עירבו : **ובשעירבו** . דאיסורא משום פירצה שכנגדו הוא, פליגי בדרב יוסף דאמר לא שנו "דאין צריך כלום" אלא שכלה מבוי לאמצע רחבה דכיון דרוחבה של רחבה עודף על המבוי לכל צד נראה שהמבוי לרחבה כלה ואינו מושך עד רשות הרבים שכנגדו ולא אתי למישרי מפולש ורב סבר אפילו הכי כיון דהעומד במבוי רואה לב' ראשי רשות הרבים ובקעי רבים מרשות הרבים זו לרשות הרבים זו דרך מבוי ורחבה אסור : **אבל כלה לצידי רחבה** . שכותל אורך המבוי שוה לאחד מכותלי אורך הרחבה ונראה כמבוי ארוך ומושך עד רה"ר שכנגדו מיחזי כמפולש ואסור : **אבל זה כנגד זה.** פרצת חצר כנגד המבוי אסור והאי כנגדו דקאמר רב ואוקימנא טעמא דאיסור מבוי בשלא עירבו הא עירבו מותר האי "כנגדו" לאו דווקא אלא כל כותל שכנגדו קרי הכי ובלידי רחבה אפילו זה שלא כנגד זה אסור משום דכותל רחבה מאריך המבוי והוי כמבוי ארוך עד כותל (א)(רחבה) שכנגדו ואסור מידי דהוה אמבוי עקום שיש יותר מעשר בעקמומיתו דלכולי עלמא אסור ואע"פ שאין פתחיו מכוונין הכא נמי משנכנס לרחבה הרי כל רוחב הרחבה הוי עקמומית גדולה ורחבה הרבה ודמי כמבוי המפולש דרך עקמומית : **ובני לה בתים** . ברחבה ברוחב העודף על המבוי ומשוי כותלי אורכה לכותל אורך המבוי : **לידו אחד ים ולידו אחד אשפה** . וראשו אחד סתום כשאר מבוי וראשו אחר לרשות הרבים מתוקן בלחי וקורה : **אשפה** . גבוהה עשרה (*וים) שפתו גבוה עשרה : **ויעלה הים שרטון** . של חול והאבנים אצל שפתו כי כן דרכו ומתקלר רוחב הים ונעשה קרקע כרוחב פרסה או יותר : **ומי חיישינן כו'** . הש"ס הוא דמפרש מלתיה דמנא תימרא והוזיל : **זורקין לה בשבת** . ולא חיישינן שמא התמעט אשפה מעשרה ונמלא זורקין לרשות הרבים : **לאשפה דיחיד** . וההיא אשפה דרבי אשפה דיחיד הואי : **ורבנן** . שהיו בדורו של רבי מאי הוו אמרי ביה בההוא מבוי : **פסיק ליה לסורא באוזלי** . הים היה סמוך לסורא מאחריה וראשי המבואות מפולשין לים והיה מרימר עושה רשתות ומכמורות לכל המבואות ולא רצה לסמוך על מחילת הים : **אמר שמא יעלה הים שירטון** . ומטלטלי נמי במבואות כדמעיקרא : **פסיק** . מפסיק בינה לבין הים במחילות אוזלי : **בודיא** . מחללת : **ואותיבו ביה בעקמומיתיה** . בני ראשו אחד עשו לחי לפתחן והמחללת לעקמומיתו ובני ראשו אחר לא עשו לפתחן לחי : **כר"מ לחי מעליא** . כשיש לחיים משני ראשין ולשון מורי נריך עקמימותו לחי לבד מאותן שבשני ראשיו : **סיכתא** . קבילייי"א בלע"ז : **גופא א"ר ירמיה כו'** . ואוקמה כשלא עירבו ואיסורא דמבוי משום דאסרי עליה בני החצר הוא : **לא משנתנו היא** . היתר חצר תנינא ואיסור מבוי תנינא : **חצר קטנה שנפרצה** . במלואה לגדולה גדולה מותרת ולא אסרי בני קטנה עילויה דלגבי גדולה פתח הוא דיש לה שיור מכאן ומכאן והוו כשתי חצירות ופתח אחד ביניהן דלא אסרן אהדדי ולקמן מוקי לה בשאין קטנה רחבה יותר מעשר דאי יותר מעשר לא הוי פתח גבי גדולה: **וקטנה אסורה** . דלדידה לאו פתח הוא אלא פירצה ונעשית רשותן של בני גדולה שהרי נתערבה עמהן: **פ"ל** . רב (ג) היתר חצר אשמעינן ואע"ג דנפרצה בכותל השני דדרסי רבים מרשות הרבים זו לרה"ר זו דרך חצר ומבוי דאי מהתם הוה אמינא משום דלא דרסי רבים דהא גדולה לא נפרצה בכותל השני : **רה"ר לטומאה** . וספיקא טהור דהא ספק טומאה מסוטה גמרינן ובסוטה בכי האי חצר לאו מקום ייחוד וסתירה הוא :

אבל

זורקין לה בשבת. משמע שהאשפה רחוקה מן הכותל ודרך למעלה מעשרה זורקין לה דהוו מקום פטור ולית דגרס שופכין :

לאו משנתנו היא זו חצר קטנה וכו' · וא"ל דקמ"ל דנראה מבחוץ ושוה מבפנים אינו נידון משום לחי דמתני' איכא לאוקמה בנכנסין כותלי קטנה לגדולה דאם כן הוי ליה לרב לפרושי מתני' דלא איירי בנכנסין או הוי ליה למימר בהדיא נראה מבחוץ אינו נידון משום לחי :

מבוי

וא"ת מ"מ אמאי איצטריך למימר דמבוי אסור וי"ל דקמ"ל דנראה מבחוץ אינו נידון משום לחי :

רבינו חננאל

עם בני רחבה ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דרב בין עירבו ובין לא עירבו אסר במאי פליגי ואמרינן בשלמא עירבו בנראה מבחוץ ושוה מבפנים . שמואל סבר הרי הוא לחי ומותר ורב סבר לא הוי לחי בשעירבו פליגי במבוי שכלה לאמצע לרחבה שמואל סבר לה כרב יוסף דאמר אפילו פלוש מבוי כנגד פילושיה של רוחבה כיון שהוא באמצע רוחבה שרי . ורב יוסף כרבה דאמר אפילו באמצע רחבה זו כנגד זו אסור . אמר רב משרשיא זה שלא כנגד זה באמצע רחבה לא אמרן שמותר אלא ברחבה דרבים אבל רחבה דיחיד אסור מ"ט זימנין דמימליך ומלי ליה האי אמצע רחבה בתי והוה ליה פילושא בצידי הרחבה ורחבה זו היא כמו שאמרנו שיש בה דיורין ואינה מוקפת כולה אלא יש לה פתח פתוח לרה"ר . ומנא תימרא דשני בין רחבה דרבים לרחבה דיחיד . דאמר [רבין בר רב אדא אמר ר"י] מעשה במבוי דצדו אחד כלה לים וצדו אחד לאשפה ולא אמר בו ר' איסור דהא קיימא מחיצות . היתר נמי לא אמר בו שמא תנטל אשפה מזה הצד ויעלה הים שרטון מן הצד האחר ונמצא מבוי מפולש לרה"ר משני צדדין . פי' שרטון כדכתיב ויגרשו מימיו רפש וטיט . פעמים שמגרש הים בזעפו על שפתו רפש וטיט ומתקבץ על שפתו ועולה כמין גבשושית וכשנס הים ישאר זה הטיט ומתייבש ונעשה קרקע מהלך לבני אדם לרה"ר ואקשינן ומי חיישינן שמא תינטל אשפה והתנן בסוף מסכת זו [דף צט ע"ב] אשפה ברה"ר גבוה י' טפחים חלון שע"ג וכו' הנה ר' לא אמר בו לא איסור ולא היתר רבנן מאי (ואמר ת"ק) [ואמרינן תנא] וחכמים אוסרין . ואמר רב נחמן הלכה כחכמים · מרימר פסיק לסורא באוזלי ולא חייש שמא יעלה הים שרטון . ההוא מבוי עקום דהוה בסורא כרכו בודיא . פי' מחצלת אותיבו בשפתיה דמבוי . אמר רב חסדא הא דלא כרב דאמר תורתו כמפולש דאי כרב צורת הפתח בעי . ואי כשמואל דאמר כסתום לחי מעליא או קורה בעיא . ואי נקש ביה סיכא וחבריה בטינא לשמואל מיהא שפיר דמי משום דאינה מחיצה הניטלת ברוח . פי' ואם תקע בבודיא זו יתד וחיברו בטיט שפיר דמי . אמרו משמיה דרב מבוי שנפרץ במלואו . פי' נפרץ הכותל האמצעי כולו לחצר ותפרצה חצר כנגדו ברה"ר חצר מותרת ומבוי אסור . מבוי אסור משום דהוא מפולש לרה"ר אבל חצר מותרת אפילו לטלטל

בה

* לשמואל בני חצר הם האוסרין ולא הפילוש
ולרב - הפילוש אוסר ולא בני החצר

לקמן נט:

שם ע"ש

ג' ר"ת אמר
לא חיישינן
[וכ"ה גיר'
הערוך בערך
אזל] ועי' במ"מ
פי"ז מהלכות
שבת

לקמן ס: נג.
נב: פ"ש

לקמן כב:
תוספתא פ"ז
דטהרות

* סיכום חלקי:
מבוי שכלה:
I לאמצע רחבה
א) ונפרצה קיר
שכנגדו אבל
הפתחים לא
מכוונים
ב) פתחים
מכוונים
II לצידי רחבה

[נ"ל ויס]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל זה וכו' כמבוי ארוך עד כותל (רחבה) תז"מ ונ"ב ס"א אין זה: (ג) שם ד"ה אמר ליה רב ביבי היתר:

* [illegible] תורתו כפתוח